

On Altıncı Söz'de geçen, "Cenâb-ı Hak yetmiş bin hicab arkasındadır." ifadesini izah eder misiniz?

Yetmiş bin perde; İlâhî sıfatların ve isimlerin tecellî mertebeleridir.

Canlılar âlemini tam olarak tanıma hususunda, önümüzde milyonlarca perde vardır. Bu tablonun bir benzeri de bitkiler âlemi için söz konusudur. Milyonu aşkın bitki türü var ve biz bunlardaki ince hikmetlerin, hârika sanatların hiç biri hakkında fikir sahibi değiliz. Bitkileri konu alan kitapların da tümünü okumaya ömrümüz kifâyet etmez. Böylece, bu âlemi tanıma hususunda da önümüzde milyonlarca perde var demektir.

Semâ âleminden zaten haberimiz yok. Çünkü güneşten yeryüzüne, yaklaşık, yüz elli milyon kilometrelik bir mesafe olduğu, güneş ışığının bu uzun mesafeyi sekiz dakikada kat ettiği ve ışığın bu baş döndürücü sür'atine rağmen hâlâ ışığı dünyaya ulaşmamış yıldızlar olduğu söylenmektedir. Buna göde, semâ âlemini tümüyle bilmek ve idrak etmek hususunda da önümüzdeki perdeler bir bakıma nihâyetsizdir.

Kâinat kitabındaki hangi esere baksak, Allah'ın o eserde tecellî eden ilim ve hikmetini, kudret ve kemalini hayretle seyrederiz.

Her gün seyrettiğimiz çiçeklerle bile aramızda nice perdeler var. Biz sadece ilk perdeye bakıyor, onların şekline, rengine hayran oluyoruz. Hâlbuki bir botanik âlimi için o çiçeğin her bir hususiyeti ayrı bir perdedir.

Bütün bunlar bizi şu hakikatin kapısına götürür: "*Cenâb-ı Hak yetmiş bin perde arkasındadır.*"

Kur'ân-ı Kerim'inde insan ve kâinat hakkında birçok tefekkür levhaları yer alıyor. Şu var ki, yıldızları birer nokta, güneşi bir lamba kadar gören şu gözlerimiz, kâinatın tümünü seyredebilmekten ne kadar âciz ise, aklımız da bu âlemi ve içindekileri idrak ve ihata etme hususunda o kadar cılız ve kifâyetsizdir.

Kaldı ki, akıl, henüz kendi mahiyetini kavramaktan, hafızayı zaptetmekten, hayale uzanmaktan, sevgiyi hissetmekten bile çok uzak. İşte insan, kendi ruh iklimindeki bu mânâ derinliği karşısında hayretler içinde kalır ve yine aynı hakikatle karşı karşıya gelir: "*Cenâb-ı Hak yetmiş bin perde arkasındadır.*"

Yine Nur Külliyyatından "*Miraç Risalesi*" nde, yetmiş bin perdenin, "*berzah-ı esmâ ve tecelli-i sıfat ve ef'al ve tabakat-ı mevcudat*" olduğu ifade edilir. Bir başka bahiste ise, Cenâb-ı Hakk'ın "*huzur-u kibriyasına perdesiz girmek istenilse, zulmanî ve nuranî, yani maddî ve ekvanî ve esmâî ve sıfatî yetmiş binler hicabdan geçmek*" gerektiğine dikkat çekilir.

“Maddî ve ekvanî” denilen zulmanî perdeler şu gördüğümüz madde âlemidir; bunlar bir önceki vecizede *“tabakat-ı mevcudat”* şeklinde ifade edilmişlerdir. Nuranî perdeler için *“esmaî ve sıfatî”* denilmiştir. Bu perdeler, İlâhî isimlerin ve sıfatların farklı mertebelerdeki tecellileridir ve yine bir önceki vecizede *“berzah-ı esma ve tecelli-i sıfat ve ef’al”* olarak kaydedilmiştir.

Bu perdeler Külliyat’ta şöyle dile getiriliyor:

“...Bütün mevcudatı kat’edip, cüz’iyetten çıkıp, külliyetin meratibinde gitgide binler hicablardan geçip, tâ bütün mevcudata muhit bir ismine yanaşır, ondan daha ileride çok meratibi kat’ eder. Sonra bir nevi kurbiyete müşerref olur.” (Sözler)

Bu ifadelerden anlaşılacağı gibi, her bir İlâhî ismin bile nice perdeleri, nice tecelli mertebeleri var.

Misâl olarak *“Hakîm”* ismi üzerinde kısaca duralım:

“Hakîm”, yani her şeye nice hikmetler takan, nice mânâlar ve faydalar yerleştiren.

Bütün varlık âlemini tümüyle seyredebilmekten çok uzak olduğumuza göre, hiç olmazsa bu kâinatın bir küçük misali olan kendi varlığımıza bakalım. Saçımızdan tırnağımıza, sinir sistemimizden kan şebekemize kadar bütün bedenimiz hikmetlerle, faydalarla âdeta kaynaşıyor. Gözümüz, kulağımız, dişimiz, derimiz, iç organlarımız her biri ayrı bir ihtisas sahası. Her biri için nice tezler yazılmış, nice tebliğler sunulmuş, nice kitaplar telif edilmiş. Bu neşriyatla ortaya konulan hikmetlerin tamamı, *“Hakîm”* isminin insan bedenindeki tecellisinin kısa bir açıklamasıdır.

Buna aklımızı, hafızamızı, his dünyamızı da ilave ettiğimizde maddemiz ve mânamızla *“Hakîm”* ismine en güzel bir ayna olduğumuzu idrak ederiz. Sadece bir insanda bile *“Hakîm”* isminin bu kadar tecelli mertebeleri bulunduğunu görmekle İlâhî sanat ve hikmete hayran oluruz.

Düşüncemizi kâinatın diğer varlık âleminde ve fertlerinde de dolaştırmaya çalışırız. Hayalimizi semalara ve ötelere göndeririz. Meleklerle, arşa, levh-i mahfuzaya varırız. *“Hakîm”* isminin bu varlıkların her birinde başka tarzlarda ve farklı mertebelerde tecelli ettiğini hayalen seyreder ve yine aynı hakikate varırız: *“Cenâb-ı Hak yetmiş bin perde arkasındadır.”*

Soframıza dizdiğimiz nimetlerde Allah’ın *“Rezzak”* ismini çok küçük bir perdede okuyabiliriz. O anda üç dört nimeti, yine üç dört kişi yemektedir. Şehrimizdeki yüz binlerce insanı, sofraları başında hayal etsek, *“Rezzak”* ismini daha geniş bir perdede seyretme imkânı buluruz.

Bu yüz binleri, milyarlaraya taşıyalım. İnsanlar âlemine, bir milyonu aşkın hayvan türünü de ilave edelim. İçinde bulunduğumuz zamanı genişletelim; geçmiş asırları

---

düşünelim, gelecek nesillere nazar edelim. Her defasında bu İlâhî ismin tecellilerini daha geniş bir dairede temaşa etmiş oluruz.

“*Rezzak*” ismi gibi bütün isimlerin de böyle en küçük daireden, en geniş dairelere kadar nice tecellileri var.